

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์	การศึกษาเปรียบเทียบสาขาเศรษฐกิจสำคัญของภาคตะวันออก : วิเคราะห์โดยใช้ตารางปัจจัยการผลิต - ผลผลิตระดับภาค	
ชื่อผู้เขียน	นาย สุบรรณ เอี่ยมวิจารณ์	
เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต	สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วสันต์ ศิริพุด	ประธานกรรมการ
	อาจารย์ ดร.สังคม สุวรรณรัตน์	กรรมการ
	อาจารย์ พรทิพย์ เชียรธีรวิทย์	กรรมการ

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการศึกษานี้ คือ (1) จัดสร้างตารางปัจจัยการผลิต - ผลผลิตของภาคตะวันออก ปี พ.ศ. 2523 และ 2533 ของประเทศไทย (2) หาสาขาเศรษฐกิจสำคัญของภาคตะวันออก โดยใช้ตารางปัจจัยการผลิต - ผลผลิตที่จัดสร้างขึ้นนี้ คำนวณหาผลการเชื่อมโยงไปข้างหน้าและข้างหลังทางด้านผลผลิต การจ้างงาน และรายได้ แล้วจึงคำนวณหาผลการเชื่อมโยงโดยรวม นำเอาผลการเชื่อมโยง โดยรวมทั้งสามด้านมาเปรียบเทียบกัน ทั้งนี้เพื่อให้เห็นภาพการเปลี่ยนแปลงของสาขาเศรษฐกิจสำคัญของภาคตะวันออกในช่วงปี พ.ศ. 2523 - 2533 และเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพิจารณาเลือกสาขาเศรษฐกิจสำคัญที่จะกำหนดนโยบายในการพัฒนาภูมิภาคนี้ตามแนวความคิดความเจริญเติบโตแบบอสมดุล (unbalanced growth concept) ของ Hirschman

วิธีการของการศึกษามีดังนี้คือ (1) จัดสร้างตารางปัจจัยการผลิต - ผลผลิตของภาคตะวันออกปี พ.ศ. 2523 และ 2533 จากตารางค่าสัมประสิทธิ์ปัจจัยการผลิต-ผลผลิตของประเทศ ปี พ.ศ. 2523 และ 2533 โดยการตัดทอนสาขาการผลิตที่ไม่มีการผลิตในภาคตะวันออกออกไปและรวมกลุ่มสาขาการผลิตของตารางระดับประเทศ ให้สอดคล้องกับโครงสร้างการผลิตของภาคตะวันออก (2) ใช้ค่าดัชนี simple location quotient (SLQ) ทำการปรับหาค่าสัมประสิทธิ์ของภาคตะวันออก (3) คำนวณหาผลการเชื่อมโยงไปข้างหน้าและข้างหลัง ตามแนวความคิดของ

Rasmussen และ Bulmer - Thomas ตามลำดับ แล้วนำเอาผลการเชื่อมโยงไปข้างหลังและข้างหน้าของทั้ง 2 ปี (ปี 2523 และ 2533) มาเปรียบเทียบกัน (4) หาผลการเชื่อมโยงโดยรวม ที่รวมผลการเชื่อมโยงไปข้างหลังและผลการเชื่อมโยงไปข้างหน้าเข้าด้วยกัน เพื่อขจัดข้อขัดแย้งที่เกิดจากการเลือกสาขาเศรษฐกิจสำคัญ โดยการพิจารณาจากผลการเชื่อมโยงไปข้างหลังและผลการเชื่อมโยงไปข้างหน้าเพียงด้านใดด้านหนึ่ง แล้วจึงนำเอาผลการเชื่อมโยงรวมของทั้ง 2 ปีที่ได้มาเปรียบเทียบกัน และ (5) หาผลการเชื่อมโยงโดยรวมทั้งหมด เพื่อเลือกสาขาเศรษฐกิจสำคัญที่มีผลการเชื่อมโยงทั้งหมดสอดคล้องกัน

ผลการศึกษาแสดงได้ดังนี้คือ

1. ผลการเชื่อมโยงทางด้านผลผลิต ปี พ.ศ. 2523 สาขาการผลิตที่สำคัญสูงสุด 5 อันดับแรก ได้แก่ สาขาการผลิตผลิตภัณฑ์อื่นๆ สาขาการค้าส่งและค้าปลีก สาขาการปลูกพืชอื่น ๆ สาขาการปลูกข้าว และสาขาการเลี้ยงปศุสัตว์ โดยผลการเชื่อมโยงทางด้านผลผลิต ปี พ.ศ. 2533 สาขาการผลิตที่สำคัญสูงสุด 5 อันดับแรก ได้แก่ สาขาการผลิตผลิตภัณฑ์อื่นๆ สาขาการค้าส่งและค้าปลีก สาขาการปลูกพืชอื่น ๆ สาขาโรงสีและโรงโม้ขัญพืชอื่น ๆ และสาขาการไฟฟ้า
2. ผลการเชื่อมโยงทางด้านกรจ้างงาน ปี พ.ศ. 2523 สาขาการผลิตที่สำคัญสูงสุด 5 อันดับแรก ได้แก่ สาขาการปลูกข้าว สาขาการปลูกพืชอื่น ๆ สาขาโรงสีข้าว สาขาโรงสีและโรงโม้ขัญพืชอื่น ๆ และสาขาการเลี้ยงปศุสัตว์ โดยผลการเชื่อมโยงทางด้านกรจ้างงาน ปี พ.ศ. 2533 สาขาการผลิตที่สำคัญสูงสุด 5 อันดับแรก ได้แก่ สาขาการปลูกข้าว สาขาการปลูกพืชอื่น ๆ สาขาโรงสีข้าว สาขาการขนส่ง และสาขาการผลิตผลิตภัณฑ์อื่นๆ
3. ผลการเชื่อมโยงทางด้านรายได้ ปี พ.ศ. 2523 สาขาการผลิตที่สำคัญสูงสุด 5 อันดับแรก ได้แก่ สาขาการบริหารราชการและป้องกันประเทศ สาขาการค้าส่งและค้าปลีก สาขาบริการทางการศึกษา สาขาการไฟฟ้า และสาขาการปลูกพืชอื่น ๆ โดยผลการเชื่อมโยงทางด้านรายได้ ปี พ.ศ. 2533 สาขาการผลิตที่สำคัญสูงสุด 5 อันดับแรก ได้แก่ สาขาการบริหารราชการและป้องกันประเทศ สาขาบริการทางการศึกษา สาขาการค้าส่งและค้าปลีก สาขาการผลิตผลิตภัณฑ์อื่น และสาขาการปลูกพืชอื่น ๆ
4. ผลการเชื่อมโยงโดยรวมทั้งหมด ปี พ.ศ. 2523 จากผลการเชื่อมโยงทางด้านผลผลิต

ด้านการจ้างงาน และด้านรายได้ ปี พ.ศ. 2523 สาขาการผลิตที่สำคัญจากผลการเชื่อมโยงสูงสุด 5 อันดับแรก ได้แก่ สาขาการปลูกพืชอื่นๆ สาขาการค้าส่งและค้าปลีก สาขาการผลิตผลิตภัณฑ์อื่นๆ สาขาการปลูกข้าว และสาขาการขนส่ง โดยผลการเชื่อมโยงโดยรวมทั้งหมด ปี พ.ศ. 2533 จากผลการเชื่อมโยงทางด้านผลผลิต ด้านการจ้างงาน และด้านรายได้ ปี พ.ศ. 2533 สาขาผลิตภัณฑ์ที่สำคัญจากผลการเชื่อมโยงสูงสุด 5 อันดับแรก ได้แก่ สาขาการปลูกพืชอื่นๆ สาขาการผลิตผลิตภัณฑ์อื่นๆ สาขาการค้าส่งและค้าปลีก สาขาการขนส่ง และสาขาโรงสีและโรงไม่ัญพืชอื่น ๆ

เมื่อพิจารณาผลการศึกษา จากการเปรียบเทียบผลการเชื่อมโยงโดยรวมทั้งหมดของปี พ.ศ. 2523 และ 2533 ของภาคตะวันออก พบว่า สาขาการปลูกพืชอื่น ๆ ยังคงเป็นสาขาการผลิตที่สำคัญในช่วงเวลาดังกล่าว โดยที่สาขาโรงสีและโรงไม่ัญพืชอื่น ๆ มีความสำคัญมากขึ้นในปี พ.ศ. 2533 ดังนั้นจากการศึกษาทั้งหมดสามารถสรุปได้ว่า ในช่วงปี พ.ศ. 2523 ถึง 2533 ภาคเกษตรยังคงเป็นสาขาเศรษฐกิจสำคัญสำหรับภูมิภาคนี้ ทั้งนี้ภาคตะวันออกของประเทศไทยมีศักยภาพและโอกาสอย่างมากที่จะพัฒนาสาขานี้ต่อไปนี้คือ สาขาการเพาะปลูก อุตสาหกรรมแปรรูปผลิตผลทางการเกษตร ซึ่งรัฐบาลควรให้การส่งเสริมและเพิ่มผลผลิตทางการเพาะปลูก และรักษาคุณภาพของพืชผลทางการเกษตรที่สำคัญให้สามารถคงสภาพอยู่ได้นานตรงตามความต้องการของตลาดอีกด้วย เพื่อสนับสนุนอุตสาหกรรมแปรรูปผลิตผลทางการเกษตร อาทิเช่น อุตสาหกรรมแปรรูปผัก-ผลไม้ อุตสาหกรรมแปรรูปมันสำปะหลัง อุตสาหกรรมแปรรูปยางพารา เป็นต้น

นอกจากนี้รัฐบาลควรให้การส่งเสริมสาขาสถาบันการเงิน เพื่อให้บริการทางการเงินแก่สาขาเศรษฐกิจที่มีศักยภาพสูงดังกล่าวข้างต้น และควรพัฒนาอุตสาหกรรมเกษตรเดิม ที่มีอยู่ควบคู่ไปกับการพัฒนาอุตสาหกรรมใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้น ตลอดจนรัฐบาลจะต้องสนับสนุนงานวิจัยเพื่อพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตทั้งภาคเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมแปรรูปผลิตผลทางการเกษตร มาตรการเหล่านี้จะก่อให้เกิดความเชื่อมโยงและเกื้อหนุนแก่ทุกสาขาเศรษฐกิจ ซึ่งในที่สุดจะทำให้ระบบเศรษฐกิจของภาคตะวันออกขยายตัวทั้งทางด้านผลผลิต การจ้างงาน และเพิ่มรายได้แก่ประชากรในภูมิภาคนี้

Thesis Title A Comparative Study of Key Economic Sectors of the Eastern Region :

A Regional Input - Output Analysis

Author Mr. Subunn Ieamvijarn

M. Econ. Economics

Examining Committee :

Assist. Prof. Vasant Siripool Chairman

Lecturer Dr. Sangkom Suwannarat Member

Lecturer Pornthip Tianteeravit Member

Abstract

The main objectives of this study are to (1) construct input-output table of eastern Thailand in 1980 and 1990, and (2) find key economic sectors of the region by using the regional input-output tables constructed above to compute production, employment and income backward and forward linkages. Then compute the overall total linkages and compare these overall total linkages of three aspects (production, employment, income) to find the changing of key economic sectors of the region during 1980-1990 and use them as tools for selecting the key economic sectors to make development policy for this region.

The methods of this study are (1) the construction of eastern region input-output tables from 1980 and 1990 national input-output coefficients tables by aggregating economic sectors of national table which consistent to economic structure of the region, (2) use simple location quotients to adjust and find regional coefficients (3) compute and compare the backward linkages and forward linkages following to the concepts of Rasmussen and Bulmer-Thomas respectively, (4) find aggregate backward and forward linkages to avoid the contradictions arise from choosing key economic sectors by using backward linkages and forward linkages technique separately, and (5) find overall total linkages, in addition, to choose the key economic sectors which cover all linkages.

The results of this study showed the first five highest ranked of key economic sectors considered by (1) production linkage effects in 1980 were other manufactured goods, wholesale and retail trade, other crops, paddy and livestock, and in 1990 were other manufactured goods, wholesale and retail trade, other crops, other milling and electricity, (2) employment linkage effects in 1980 were paddy, other crops, rice milling, other mill and livestock, and in 1990 were paddy, other crops, rice milling, transportation and other manufactured goods, (3) income linkage effects in 1980 were public administration and defence, wholesale and retail trade, education, electricity and other crops, and in 1990 were public administration and defence, education, wholesale and retail trade, other manufactured goods and other crops, (4) overall total linkages of production, employment, and income effects in 1980 were other crops, wholesale and retail trade, other manufactured goods, paddy and transportation, and in 1990 were other crops, other manufactured goods, wholesale and retail trade.

When consider the results of this study from comparison of overall total linkages in 1980 and 1990 of eastern region revealed that other crops still was important key economic sector at that period. Other milling came to be important sector in 1990. In summary in 1980-1990 agriculture was the key economic sector for this region. The eastern region of Thailand had high potential and good opportunity to develop economic sectors in terms of crops, agro-industry. The government should promote, increase the production of crops and should control the quality of important agriculture products, to support various agro-industries i.e. vegetables and fruits processing products, cassava processing products, rubber processing products, ect.

In addition, the government should persuade banking sector to provide financial services for high potential economic sectors mentioned above. Besides, the government should also promote the research and development of technology in the agriculture, agro-industry sectors, and develop both agro-industry and new industry in the eastern region. This policy will create the linkages and supporting all economic sectors. Finally, it will create economic growth, increase employment and income of the people in the region.